

Thorsten Jonssons novell "Lucy Amalia Holsberg" kan genremässigt betecknas som en collagenovell. Novellens collagekaraktär beror på att novellen består av sju korta texter av olika slag och med olika stilar. Handlingen utspelar sig dagarna kring midsommar 1936 i den lilla västerbottniska byn Hörnträsk, där den ogifta Lucy Amalia Holsberg avlidit. Hennes enda levande släkting är en kusindotter boende i Stockholm, vars familj (make och dotter) reser till Hörnträsk för att ordna med begravningen. Handlingen presenteras genom de sju texterna, men det åligger läsaren att själv förstå sambanden, samt att lägga dit de pusselbitar som saknas.

Grundtemat i novellen är kontrasten mellan landsbygden och storstaden, samt kontrasten mellan människorna som bor där. I novellen framställs en kulturkrock, om än av det mindre slaget, när för en gångs skull landsbygdens och storstadens folk möts. Författaren Thorsten Jonsson vill beskriva just detta med sin novell, när han låter den välbärgade familjen Lundin från Stockholm komma till en liten västerbottnisk by, eftersom den beskriver både fru Inga Lundins och dottern Inez Lundins tankar i brevform (till en väninna respektive en pojkvän). Samtidigt så skildrar författaren hur befolkningen uppfattar det udda besöket, genom att läsaren får ta del av en dialog mellan två i byn hemmahörande män som burit kistan på begravningen, och som uppenbarligen var missnöjda över att de inte blev bjudna till den efterföljande middagen. Även om det idag finns skillnader mellan livet i staden och på landsbygden, så är det ingenting mot hur det var 1936, då det enligt Thorsten Jonssons skildring rörde sig om två helt olika världar.

Det finns flera exempel som belyser storstadens och dess människors syn på landsbygden. Ett sådant berör fru Lundin, angående skillnader hur man sköter en begravning på landsbygden och i staden, vilket givit upphov till meningsskiljaktigheter mellan henne och en bondhustru som hjälpt till: "... vi har haft litet svårt att komma överens, nu när det varit fråga om att ordna med begravningen och allt, ty man har ju så olika bruk". Dottern Inez jämför landsbygden med en gammal vers som hon funnit textad på en moraklocka: "Hör klockan slår ock tiden går. Nu är en stund förfluten. O tjära själ på minn tig wäll then sista dödsminuten" och kommenterar både versen och sin egen syn på landsbygden: "när man tänker på den är den som den skulle vara typisk för allting här". Med andra ord ett tämligen dött ställe.

Det finns även exempel på landsbygdens och dess människors syn på storstaden, t ex när kistbärarna pokulerar om storstadens människors ointresse för landsbygdens frågor, när de talar om att Lucy Amalia Holsbergs gamla gård skall säljas: "Nä, inte tort hä fäll bety na för insjenörns söm jer från Stöckholm". Man kan även ana åsikten att stadsbefolkningen är av ett annat slag än landsbygdens befolkning, eftersom de beskriver Stockholmsfamiljen som något som skänker lite förfining till sin omgivning: "hä jer söm e riktit'e herrskapsfolk söm ha kömme åt byn". Sedan är det en öppen fråga om de anser att den typen av förfining hör landsbygden till eller inte.

Thorsten Jonsson gör att hans texter ger ett intryck av att vara trovärdiga genom att använda de olika stilar som förväntas i de minst sagt olika typerna av texter som utgör novellen. Texterna presenteras i den ordning de är skrivna. Den inledande dödsannonsern över Lucy Amalia Holsberg är i sin stil övertygande då den innehåller de inslag och samma tonfall som brukar finnas i dödsannonser. Efter en kort inledning som talar om vem som dött, var hon dött, och hur gammal hon var, följer en summarisk biografisk bakgrund, några ord om den dödes personlighet, och slutligen några ord om hennes efterlevande. Texten kunde vara hämtad ur vilken dödsannonser som helst, eftersom den är skriven på det lågmälda och kortfattade sätt som de brukar vara. Den andra texten består av ett brev riktat till den dödes anhöriga från en juristbyrå som erbjuder sig ombesörja bouppteckning efter den döde. Det

strukturmässigt hypotaktiska brevet kan betecknas som artigt och medkännande, men samtidigt strikt affärsmässigt och opersonligt, eftersom brevets författare har till syfte att se till att juristbyrån han företräder skall bli anlita av de efterlevande: ”Däri genom undgår Ni att under denna Eder sorgetid belastas med ytterligare svårigheter, vilka göra det ännu svårare för Eder”. Det hövliga tonfallet är dessutom tidstypiskt, eftersom handlingen utspelar sig i mitten av 1930-talet – över trettio år före Du-reformen.

Den tredje texten är ett brev från Civilingenjör Johannes Lundin – make till den dödes kusinbarn – riktat till ett Importaktiebolag, där avsändaren beklagar ett begånget misstag i det förflutna, men samtidigt är affärsmässigt avvisande gentemot ett nytt erbjudande. Den höga stilen och den syntaktiska strukturen är än mer invecklad och hypotaktisk och brevets huvuddel består av endast två meningar bestående av åtskilliga sammanfogade huvud- och bisatser. Brevets syfte är att ge en bild av Johannes Lundins yrkesvardag och av hans höga status, eftersom han uppenbarligen är så betydelsefull för sitt företag att han låter sin affärspost bli eftersänd från Stockholm till Hörnträsk under de dagar de befinner sig där.

Den fjärde texten är ett brev från fru Inga Lundin till en väninna, där hon beskriver sina känslor och sina vedermödor på ett avslappnat och talspråkligt sätt, med många exklamationer och emfatiska kursiveringar: ”Och jag *känner* att Selma icke är fullt *osjälvisk*. Det och den långa resan, och allt bestyret, det har verkligen verkat så uppslitande på mina nerver!”. Detta citat visar även den talspråkliga vanan att inleda meningar med ’och’. Text nummer fem är det begravningsstal som Johannes Lundin håller (och underförstått skrivit), och det kan karaktäriseras som opersonligt, eftersom det kunde ha varit skrivet och riktat till vem som helst, vilket i sin tur säkerligen beror på att talaren egentligen inte kände den döde (annat än genom några brev). Talet skulle kunna beskrivas som ett begravningsstal enligt formulär 1A, med sina opersonliga fraser: ”När vi nu för sista gången få ett tillfälle att rikta våra ord till Dig, vilja vi gripa tillfället och tacka Dig för vad Du varit”. Noterbart är att i detta sammanhang, är det Du-tilltalet som används, även om talaren inte kände den avlägsne släktingen närmare, men i begravningsstal så är det tilltalet det som används – även om de kanske inte varit Du med varandra före den tilltalades död. Lundin använde ett språkbruk i sitt tal som kunde uppfattas som högtravande och storstadsmässigt av landsbygdsbefolkningen, vilket märks när de två kistbärarna menar att Lundin talade: ”söm gammprästen sjölv sku ha sagt’e” och ”sä pass söm en addjunt”.

Den näst sista texten består av ett replikskifte mellan två i byn boende män som burit kistan, och den är närmast skriven fonetiskt, för att visa de två männen dialektala uttrycks sätt. Språket är vardagligt och talspråkligt liksom i text nummer fyra, men skillnaden är ändå stor både stil- och innehållsmässigt för att visa kontrasten mellan storstaden och landsbygden. Till skillnad från Inga Lundins brev som i stort sett är fri från dialektala inslag, präglar dialekten dialogen i text nummer sex, och när fru Lundins brev upptager kommande resor till Italien är kistbärarnas samtalsämne mer jordbundet: ”Ja, han va åt mäg i vintras och ville köp Söränge, men då hadd jag redan sådd höstrågen där, och ja va söm lurisk på hur dä sku skin, sä jag ville inte säle”. De olika uttrycks sätten och olika innehållen i texterna förstärker bilden av att beskriva landsbygd och storstad som två olika världar.

Den sista texten är ett brev skrivet av den unga tonårsdottern Inez, riktat till en pojkvän som kallas Ruffe. Texten tar sig an det svåra uppdraget att beskriva forna tiders ungdomsspråk, eftersom det är en språkform som förändras ständigt och vars natur är problematisk att snärja och göra trovärdig. Men även om uttrycks sättet i ungdomsspråk förändras, är det egentliga innehållet inte särskilt förändrat: ”O jag längtar så hemskt efter att vi ska få *göra så där du vet*”. Texten ger en god bild av en ung Stockholmsflickas vittnesmål om livet på

landsbygden: ”På natten var det två bondpojkar utanför väggen här, och dom var fulla för dom skrek så jag blev riktigt rädd först. Annars är det ganska snyggt här”. Citatet ger en vink om den dåtida stadsbon som ser på landsbygden som en snygg och vilsam kuliss, bebodd av aningen okultiverade människor, och citatet visar med det skillnaden mellan stad och landsbygd.

De varierande stilarna och strukturerna i texterna som utgör novellen är så pass trovärdigt och skickligt genomförda. Skickligheten i hantverket gör att man bara genom att ta del av dessa korta texter tämligen lätt kan bilda sig en uppfattning av de människor, de miljöer och den tidsbild som förekommer i novellen, trots att dessa inte direkt är utskrivna i texten. Det är de icke uttalade sammanhangen mellan texterna som gör novellen, och som gör författarens avsikt att beskriva kontrasten mellan storstaden och landsbygden och olikheter mellan dess befolkning.